

บทบาทของรายการโทรทัศน์สำหรับสตรีกับการพัฒนาสตรีไทย

นางสาวพิมพ์ประภา ไชยมาลา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-17-1952-3

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I20877985

1 ค.ศ. 2549

THE ROLE OF WOMAN'S PROGRAMME ON THE DEVELOPMENT OF THAI WOMEN

Miss Pimprapa Chaimala

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Mass Communication

Department of Mass Communication

Faculty of Communication Arts

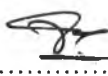
Chulalongkorn University

Academic Year 2002

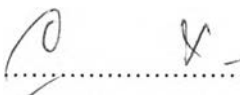
ISBN 974-17-1952-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์ บทบาทของรายการโทรทัศน์สำหรับสตรีกับการพัฒนาสตรีไทย
โดย นางสาวพิมพ์ประกาย ไชยมาลา
ภาควิชา การสื่อสารมวลชน
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. กาญจนา แก้วเทพ

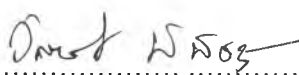
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

.....คณะบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. กาญจนา แก้วเทพ)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร. วิลาสินี พิพิษฐกุล)

พิมพ์ประภา ไชยมาลา : บทบาทของรายการโทรทัศน์สำหรับสตรีกับการพัฒนาสตรีไทย
(THE ROLE OF WOMAN'S PROGRAMME ON THE DEVELOPMENT OF THAI WOMEN)
อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร. กาญจนา แก้วเทพ, 219 หน้า, ISBN 974-7- 1952-3.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการนำเสนอลักษณะเนื้อหาที่สัมพันธ์กับการพัฒนาสตรี ภาพสะท้อนบทบาทสตรี ของรายการโทรทัศน์สำหรับสตรีในปัจจุบัน กับการรับรู้และการนำไปใช้ของผู้ชมรายการสตรี ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาว่า รายการโทรทัศน์สำหรับสตรีในปัจจุบันมีการนำเสนอเนื้อหาและผู้ชมสตรี ได้รับประโยชน์อย่างไรจากการชมรายการ ศึกษาเนื้อหารายการโทรทัศน์สำหรับสตรีโดยวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดการพัฒนาสตรี และศึกษากลุ่มสตรีที่ชมรายการเป็นประจำ จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึก (Indepth Interview) ในการรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลตามทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการใช้สื่อ (Uses and Gratification)

ผลการวิจัยพบว่า

1. เนื้อหารายการโทรทัศน์สำหรับสตรีในปัจจุบันนำเสนอเนื้อหาในเรื่องเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวของสตรี และเรื่องความเป็นไปในสังคม ซึ่งล้วนเป็นเรื่องเบาๆ ทั้งสิ้น
2. รายการโทรทัศน์สำหรับสตรีในปัจจุบันนำเสนอเนื้อหาที่สัมพันธ์กับการพัฒนาสตรีระดับตนเอง มากที่สุด (ร้อยละ 60) รองลงมาคือ การพัฒนาระดับโลกภายนอก (ร้อยละ 37) และการพัฒนาสตรีระดับครอบครัว (ร้อยละ 3) ภาพสะท้อนบทบาทสตรีในภาพลักษณ์ใหม่มากที่สุด รองลงมาคือ ภาพลักษณ์ผสม และภาพลักษณ์เดิม แทบจะไม่ปรากฏในรายการโทรทัศน์สำหรับสตรีในปัจจุบัน
3. ด้านการรับรู้ประโยชน์และความพึงพอใจของสตรีที่ชมรายการโทรทัศน์สำหรับสตรีในปัจจุบันนั้น กลุ่มสตรีที่เป็นผู้หญิงทำงานรับรู้และนำเนื้อหาเรื่องสุขภาพและความงามไปใช้ประโยชน์มากที่สุด กลุ่มสตรีที่เป็น แม่บ้านหรือทำงานอยู่กับบ้าน รับรู้ประโยชน์ในเรื่องสุขภาพและความงามมากที่สุด แต่มีการนำเรื่อง การ ดูแลบ้านและงานครัวไปใช้ประโยชน์มากที่สุด ซึ่งเป็นไปตามบริบทสังคมของตัวสตรี ในเรื่องความพึงพอใจ ในเนื้อหารายการ พบว่า กลุ่มผู้ชมสตรีมีความพอใจมากพอสมควร

สรุปได้ว่า ผู้ชมสตรีพึงพอใจในเนื้อหารายการที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวันของตนเอง ผู้สนับสนุนรายการและแนวคิดของผู้ผลิตเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้รายการโทรทัศน์สำหรับสตรียังไม่มีส่วนในการช่วยส่งเสริมสนับสนุนบทบาทสตรี เรื่องสิทธิ ความเท่าเทียม และการมีส่วนร่วมในสังคมให้แก่ผู้ชมมากเท่าที่ควร แต่กลับมุ่งเน้นไปที่การส่งเสริมลัทธิบริโภคนิยมมากกว่า

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อผู้พิมพ์ พิมพ์ประภา ไชยมาลา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

438 51034 28 : MAJOR MASS COMMUNICATION

KEY WORD : WOWAN'S PROGRAMME / WOMAN AUDIENCES / DEVELOPMENT FOR WOMEN

PIMPRAPA CHAIMALA : THE ROLE OF WOMAN'S PROGRAMME ON THE
DEVELOPMENT OF THAI WOMEN. THESIS ADVISOR : ASSO.PROF.KANJANA
KEAWTHEP,Ph.D.219 pp. ISBN 974-17-1952-3.

The objectives of this research are to analyze the level of development for women on women's programmes on Television of Thai, to analyze the images of women and perception, uses and gratification of women's programmes woman audiences.

Results are as follows :

1. Women's programmes presented light entertainment about beauty, health, entertainment, housework, and travel. They 're not promote woman's right issue to develop process of thinking and social participation role of woman.
2. The programmes are touched on the development level and its progress. It 's revealed that 60% of the broadcasted issues was spent of self-development, 37% of the broadcasted issue was spent on social-development and only 3% of the broadcasted issue was spent on family-development. They show clear focus the most frequency on modern image of women followed by combination of modern and conservative image of women and focus less on conservative image of women.
3. Perceived usefulness of woman audiences are related to their social context. Public working woman audiences are beauty and healthy. Perceived of usefulness of housewife and home working audiences are beauty and healthy issue but they applied content of housework to their life. Uses and gratification of woman audiences are in a good level

The research revealed that content of woman 's programmes on television in 2002 that not promoted woman's right, equality of woman and social participation role are mainly from sponsor and producer. Woman audiences are admire on these programmes.

Department.....Mass..Communication.....

Student's signature.....Wanwisa Chaimala.....

Field of study.....Mass..Communication.....

Advisor's signature.....[Signature].....

Academic year ...2002.....

Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ถือเป็นสิ่งที่มีคุณค่ายิ่งสำหรับผู้วิจัย ผู้วิจัยได้เรียนรู้วิธีการค้นคว้า ศึกษาหาข้อมูลด้วยตนเอง และทำงานอย่างเป็นระบบมากขึ้น ทั้งนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำในทุกเรื่อง และสละเวลาอันมีค่าในการตรวจทานแก้ไขงานให้แก่ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และดร.วิลาสินี พิพิธกุล กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัย

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่มีส่วนในการเสริมสร้างให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ รวมถึงความช่วยเหลือที่ได้รับจากพี่ๆ เพื่อนๆ และน้องๆ ทุกคน ที่เต็มใจช่วยเหลือเสมอ

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณสมาชิกในครอบครัวทุกคนที่คอยช่วยเหลือ เป็นกำลังใจ และสนับสนุนในทุกเรื่องอย่างเต็มที่แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

พิมพ์ประกา ไชยมาลา

เมษายน

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ค
บทที่	
1 บทนำ	
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 ปัญหาในการวิจัย.....	9
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	10
1.4 ขอบเขตในการวิจัย.....	10
1.5 นิยามศัพท์.....	10
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12
2 ทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 ทฤษฎีการศึกษาสื่อมวลชนแนวสตรีนิยม.....	13
2.2 ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ.....	17
2.3 แนวคิดการพัฒนาสตรี.....	22
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับผู้รับสารในบริบททางสังคม.....	25
2.5 แนวคิดเรื่องการรับรู้.....	29
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	33
3 ระเบียบวิธีวิจัย	
3.1 วิธีการวิจัย.....	39
3.2 แหล่งข้อมูล.....	39

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร.....	39
แหล่งข้อมูลเทปรายการโทรทัศน์.....	41
แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล.....	43
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	47
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	48
การเก็บรวบรวมข้อมูลประเภทเอกสาร.....	48
การเก็บรวบรวมข้อมูลประเภทบันทึกรายการโทรทัศน์.....	48
การเก็บรวบรวมข้อมูลประเภทบุคคล.....	48
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
3.6 การนำเสนอข้อมูล.....	52
4 ผลการวิจัย	
4.1 ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์เนื้อหาและแนวคิดการพัฒนาศาสตร์.....	55
4.2 ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ชมรายการ.....	138
5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	157
5.2 อภิปรายผล.....	179
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	192
รายการอ้างอิง.....	193
ภาคผนวก ก.....	196
ภาคผนวก ข.....	209
ภาคผนวก ค.....	215
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	219

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 1 : แสดงจำนวนประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ทำงานในรอบปี จำแนกตาม หมวดอาชีพ.....	2
ตารางที่ 2 : แสดงขั้นตอนการเปิดรับข่าวสาร.....	30
ตารางที่ 3 : เปรียบเทียบเรื่องที่สัมพันธ์กับการพัฒนาสตรีระดับคุณลักษณะส่วนตัว.....	96
ตารางที่ 4 : เปรียบเทียบเรื่องที่สัมพันธ์กับการพัฒนาสตรีระดับครอบครัว.....	97
ตารางที่ 5 : เปรียบเทียบเรื่องที่สัมพันธ์กับการพัฒนาสตรีระดับการมีส่วนร่วมในสังคม.....	97
ตารางที่ 6 : แสดงระดับการพัฒนาสตรีของรายการผู้หญิง ผู้หญิง แบ่งตามชื่อช่วงรายการ.....	99
ตารางที่ 7 : แสดงระดับการพัฒนาสตรีของรายการเพื่อนหญิง พลังหญิง แบ่งตามชื่อช่วงรายการ.....	101
ตารางที่ 8 : แสดงระดับการพัฒนาสตรีของรายการศุภรีสบาย แบ่งตามชื่อช่วงรายการ.....	102
ตารางที่ 9 : แสดงระดับการพัฒนาสตรีของรายการเลดีส์คอร์นเนอร์ แบ่งตามชื่อช่วงรายการ.....	103
ตารางที่ 10 : แสดงระดับการพัฒนาสตรีของรายการครบเครื่องเรื่องผู้หญิง แบ่งตามชื่อช่วงรายการ.....	104
ตารางที่ 11 : แสดงระดับการพัฒนาสตรีในรายการโทรทัศน์สำหรับสตรี วิเคราะห์ตามชื่อช่วงรายการ	105
ตารางที่ 12 : แสดงรายการโฆษณาในรายการผู้หญิง ผู้หญิง.....	108
ตารางที่ 13 : แสดงรายการโฆษณาในรายการเพื่อนหญิง พลังหญิง.....	109
ตารางที่ 14 : แสดงรายการโฆษณาในรายการศุภรีสบาย.....	110
ตารางที่ 15 : แสดงรายการโฆษณาในรายการเลดีส์ คอร์นเนอร์.....	111
ตารางที่ 16 : แสดงรายการโฆษณาในรายการครบเครื่องเรื่องผู้หญิง.....	112
ตารางที่ 17 : แสดงระดับการพัฒนาสตรีในรายการโทรทัศน์สำหรับสตรี วิเคราะห์จากเนื้อหาของรายการตามจำนวนเรื่อง.....	117
ตารางที่ 18 : แสดงหัวข้อเรื่องการพัฒนาสตรีระดับตนเองหรือคุณลักษณะส่วนตัว.....	120
ตารางที่ 19 : แสดงหัวข้อเรื่องการพัฒนาสตรีระดับครอบครัว.....	126
ตารางที่ 20 : แสดงหัวข้อเรื่องการพัฒนาสตรีระดับโลกภายนอกหรือการมีส่วนร่วมในสังคม... ..	129
ตารางที่ 21 : แสดงบทบาทสตรีที่ปรากฏในรายการโทรทัศน์สำหรับสตรี.....	133

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 22 : แสดงชนชั้นสตรีที่ปรากฏในรายการโทรทัศน์สำหรับสตรี.....	135
ตารางที่ 23 : แสดงอายุของกลุ่มผู้ชมรายการสตรี.....	139
ตารางที่ 24 : แสดงระดับการศึกษาของกลุ่มผู้ชมสตรี.....	140
ตารางที่ 25 : แสดงสถานภาพของกลุ่มผู้ชมสตรี.....	140
ตารางที่ 26 : แสดงอาชีพของกลุ่มผู้ชมสตรี.....	141
ตารางที่ 27 : แสดงรายได้ของกลุ่มผู้ชมสตรี.....	141

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
แผนภูมิที่ 1 : แสดงการพัฒนาศรีทั้ง 3 ระดับ ในรายการโทรทัศน์สำหรับสตรีปี 2537.....	210
แผนภูมิที่ 2 : แสดงการพัฒนาศรีทั้ง 3 ระดับ ในรายการโทรทัศน์สำหรับสตรีปี 2545.....	211
แผนภูมิที่ 3 : แสดงเนื้อหารายการที่สัมพันธ์กับการพัฒนาศรีระดับตนเอง.....	212
แผนภูมิที่ 4 : แสดงเนื้อหารายการที่สัมพันธ์กับการพัฒนาศรีระดับครอบครัว.....	213
แผนภูมิที่ 5 : แสดงเนื้อหารายการที่สัมพันธ์กับการพัฒนาศรีระดับโลกภายนอก.....	214

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 : แสดงภาพรายการผู้หญิง ผู้หญิง.....	55
ภาพที่ 2 : แสดงภาพรายการเพื่อนหญิง พลังหญิง.....	59
ภาพที่ 3 : แสดงภาพรายการศุกร์สบาย.....	64
ภาพที่ 4 : แสดงภาพรายการเลดีส์ คอรันเนอร์.....	69
ภาพที่ 5 : แสดงภาพรายการครบเครื่องเรื่องผู้หญิง.....	74